

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ВІДДІЛЕННЯ у м. МАРІУПОЛЬ ДОНЕЦЬКОЇ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ**

**ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СВІТОВИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР**

МАТЕРІАЛИ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених**

09 грудня 2011 р.

Конференція присвячена 20-річчю Маріупольського державного університету

Рекомендовано до друку
Вченою радою економіко-
правового факультету
Маріупольського державного
університету
(протокол № 4 від 15.11.2011 р.)

Маріуполь, 2011

УДК (477)339.922:341.232(100)(043)

ББК 65.9(4Укр)8 + 66.4(4Укр)

Особливості інтеграції України в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції 09 грудня 2011 р. – Укл.: Беззубченко О.А., Дубенюк Я.А., Марена Т.В., Мітюшкіна Х.С., Захарова О.В., Ніколенко Т.І., Балабанова Н.В.; За заг. редакцією к.е.н., проф. Булатової О.В. – Маріуполь: МДУ, 2011. – 310 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції України у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь студенти, магістри, аспіранти, молоді вчені.

Головні напрямки роботи конференції:

1. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобального середовища: політичний аспект;
2. Розвиток міжрегіональної взаємодії та транскордонного співробітництва в умовах інтеграційних пріоритетів;
3. Особливості розвитку зовнішньоекономічних та політичних відносин України в умовах глобалізації;
4. Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації та участь України на світовому фінансовому ринку;
5. Інноваційно-інвестиційна діяльність України у світових координатах розвитку;
6. Проблеми міжрегіональної та міжгалузевої співпраці в умовах глобалізації;
7. Забезпечення конкурентоспроможності галузей та регіонів національної економіки;
8. Проблеми забезпечення сталого розвитку країн в контексті сучасних світових процесів.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції в області вивчення особливостей інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин України.

©Автори текстів, 2011 р.

© МДУ, 2011 р.

цього їй потрібно вирішити наступні проблематичні питання: збільшити показник капіталізації, змінити законодавство, стати активним учасником у міжнародній торгівлі акціями, облігаціями, цінними паперами тощо. Вплив глобалізаційних процесів, прихід іноземного банківського і страхового капіталу на фінансовий ринок України на тлі можливих та ймовірних небезпек і загроз потрібно розглядати під кутом збільшення фінансового потенціалу інвестиційного ринку країни та посилення конкурентного середовища в банківському секторі й на ринку страхових послуг, що, у свою чергу, вимагає активних зусиль відповідних суб'єктів у напрямі посилення власних конкурентних позицій на ринку.

У пошуках шляхів розв'язання цієї проблемі варто звернути увагу на необхідність реалізації адекватних форм взаємодії банків і страхових організацій, які ґрунтуються на інтеграційних стратегіях їх розвитку. Очевидно, особливо важливим при цьому є визначення перспектив такої взаємодії на підставі знань і даних про кон'юнктуру ринку банківських і страхових послуг, а отже, розробка й реалізація їх взаємоузгодженої стратегії як комплексу заходів щодо зміцнення життєздатності й конкурентоспроможності цих фінансових інститутів.

Література:

1. Борунов В. Б. Аналіз розвитку національного сегменту світового ринку фінансових послуг / В. Б. Борунов // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сборник научных трудов : в 3-х томах. - Т. 3. - Донецк, 2008. - С. 1140-1148.
2. Борунов В. Б. К вопросу об инвестиционной составляющей международной конкурентоспособности сферы услуг / В. Б. Борунов // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами юго-восточной Европы в рамках черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ : сборник научных трудов. - Донецк, 2007. - Т. 1. - С. 214-217.
3. <http://www.dfp.gov.ua/748.html>
4. <http://www.ufin.com.ua/>
5. <http://www.dfp.gov.ua/748.html>
6. <http://www.ukreferat.com>

МАРЕНА Т.В., к.е.н., доцент
кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НОВОГО ЕТАПУ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Практично відразу після того, як світова економіка почала поступово відновлюватися після глобальної кризи 2008 року, розпочалося обговорення можливостей розвитку нового етапу кризи, настання якого прогнозували і в кінці 2009 р., і восени 2010 р. Після загострення економічних проблем у США та країнах Єврозони навесні-влітку 2011 р. стала обговорюватися можливість того, що вже восени 2011 р. світ зіткнеться з новою хвилею глобальної кризи. В основі цих прогнозів знаходиться той факт, що дисбаланси, які призвели до кризи американської економіки у 2007 р. і світової кризи у 2008 р., не тільки не зникли, а й стали ще більш масштабними, що особливо небезпечно на тлі ослабленого післякризового стану більшості економік. Крім того, є певні передумови, які говорять про можливість прояву нової хвилі кризи найближчим часом.

По-перше, на початку серпня 2011 р. по черзі обвалилися фондові біржі США, Європи та Азії, що виявилось в падінні провідних біржових індексів – американського Dow Jones і японського Nikkei. При цьому масштаби падіння фондових індексів були такими ж, з яких починалася світова криза 2008 року [1]. Причиною обвалу вважається впевненість міжнародних інвесторів у тому, що стан світової економіки більше не буде поступово поліпшуватися, а може навіть погіршуватися.

По-друге, зниження кредитного рейтингу США викликає побоювання щодо перспектив зростання американської економіки, яка знаходиться на межі рецесії. Економічний спад в США вдарить по всьому світу (американці залишаються найбільшими споживачами, і зниження попиту з їх боку призведе до відповідного застою у світовій економіці).

По-третє, керівництво Світового банку вважає, що зростаючі ціни на продовольство і нафту, а також нестабільність на Близькому Сході створюють загрозу повномасштабної кризи у світовій економіці, і для початку нової хвилі кризи достатньо одного потрясіння [3].

По-четверте, факторами, які сприяють виникненню другої хвилі кризи, можуть стати зростання безробіття і протекціоністські бар'єри, які викликають напруженість в сфері міжнародної торгівлі і фінансів.

По-п'яте, вважається, що моменти настання циклічних криз можна передбачити, аналізуючи динаміку цін на нафту і золото. Під час економічних криз золото користується у інвесторів особливим попитом, оскільки є більш надійною заміною валют і цінних паперів. Різке збільшення обсягів інвестицій в золото і подорожчання цього металу, яке спостерігається в даний час, може свідчити про наближення другої хвилі кризи.

Прогнози часу настання нового етапу кризи є неоднозначними. Найчастіше періодом початку прояви кризи називають осінь 2011 р. Деякі економісти прогнозують новий виток кризи не раніше, ніж через 3-4 роки. За розрахунками російських економістів, новий етап глобальної кризи припаде тільки на 2018-2019 рр.

Незалежно від часу настання новий етап глобальної кризи буде істотно відрізнятися від кризи 2008 р. Позитивним є той факт, що на відміну від попереднього світового потрясіння, сучасна криза є очікуваною, що дає країнам більше можливостей підготуватися до її початку і розробити антикризові заходи. Додатковим чинником, що сприяє дестабілізації національних економік, є загострення боргових проблем. Сучасна ситуація вже зараз набуває характеру світової боргової кризи, про що свідчить зростання державного боргу більшості країн, незалежно від рівня їх соціально-економічного розвитку. Ще однією відмінною особливістю нового витка потрясіння є загострення глобальної продовольчої кризи. Саме тому багато економістів схильні називати прогнозовані потрясіння не новою хвилею кризи, а якісно новою глобальною кризою.

Немає однастайної точки зору й щодо часу завершення світової економічної кризи. За найоптимістичнішими прогнозами, раніше 2014-2015 рр. завершення кризи чекати не варто. Нобелівський лауреат в області економіки Пол Кругман вважає, що американська економіка буде переживати глибокий спад ще як мінімум протягом 2012-2013 рр. Розв'язання економічних проблем у країнах Єврозони теж потребує тривалого часу. Відновлення економіки США прогнозується лише з 2014 року, а оскільки економіки розвинених країн на чолі з США в значній мірі визначають стан загальносвітової економічної кон'юнктури, до цього періоду ділова активність в усьому світі буде низькою.

Що стосується наслідків поглиблення кризових явищ, то оцінювати втрати світової економіки в результаті нового витка кризи поки що зарано. Негативні тенденції нової кризи відіб'ються, насамперед, на розвинених економіках – США, країнах ЄС, а також на Китаї, які як основні світові гравці можуть понести найбільші втрати. Такою є ціна високого ступеня інтеграції цих країн у світове господарство. Можна тільки зазначити, що в результаті глобальної кризи 2008 р. світове господарство і світова фінансова архітектура якісно змінилися, а новий виток кризи зробить ці зміни ще більш суттєвими.

В якості наслідків нового етапу світової кризи для України прогнозують традиційні загрози економічного потрясіння: стрибки долара, подальше зростання цін на паливо і продовольство, зменшення темпів зростання зарплат, відтік інвестицій, повну зупинку кредитування, банкрутство банків. Окремі показники стану української економіки дійсно роблять її значною мірою вразливою до дії кризи. По-перше, основною загрозою для України є зростання цін на енергоносії. По-друге, випереджаюче зростання імпорту товарів і послуг (на 48,1% у першому півріччі 2011 р. в порівнянні з першим півріччям 2010 р.) в порівнянні з експортом (на 38,5%) призводить до подальшого зростання негативного сальдо зовнішньоторговельного балансу (дефіцит торгового балансу в першому півріччі 2011 р. склав 1801,1 млн. дол., тоді як в аналогічному періоді 2010 р. сальдо було позитивним у розмірі 633,7 млн. дол.), що розглядається як ще одна ознака кризових явищ [2]. По-третє, ситуація у зовнішньоекономічному секторі може негативно позначитися на курсі гривні щодо долара США, хоча в останні місяці різких стрибків офіційного курсу не спостерігалось. По-четверте, небезпечним є зростання валового зовнішнього боргу країни, розмір якого в першому кварталі 2011 р. досяг 84% ВВП.

Початок нової хвилі кризи призведе до погіршення позицій українських експортерів, які є основними платниками до державного бюджету і на яких орієнтуються інші сектори економіки, такі як сектор торгівлі і валютний ринок. Зокрема, загальносвітова рецесія може спричинити падіння цін і обсягів продажів металу – головної статті українського експорту.

У той же час, в порівнянні з кризою 2008 р. в даний час українська економіка перебуває в дещо більш вигідному становищі. Так, сьогодні обсяги банківського кредитування є значно меншими, ніж у 2008 році, що знижує кредитні ризики банківської системи. Крім того, у розпорядженні Національного банку України накопичився досить істотний обсяг валютних резервів (37,5 млрд. дол. на кінець першого півріччя 2011 р. у порівнянні з 31,5 млрд. дол. на початку кризи 2008 р.), що є певною гарантією стабільності національної валюти.

Таким чином, певні умови для розвитку нового етапу світової економічної кризи вже сформувалися. Водночас, нова криза не буде точно повторювати кризу 2008 р., а буде ускладнюватися чинниками боргового та продовольчого характеру. При цьому розвиток подій в окремих країнах та масштаби наслідків дії кризи будуть залежати від політичної та економічної готовності держав протистояти глобальним потрясінням.

Література:

1. Мировая экономика. В мире – обвал рынков. Грядет новый кризис в 2011? [Электронный ресурс]. – Режим доступа к статье: <http://iee.org.ua/ru/prognoz/2711>.
2. www.ukrstat.gov.ua
3. www.worldbank.org